

פרק ב ה ד-בחקרתי. (תס"ב) פרק כ"ה.

א. טעם הלכות "שמטה".

מורה נבוכים חלק ג. פרק ל"ט: ואמנם כל המצוה אשר ספרנום בהלכות שמטה ויובל מהם לתמלה על בני אדם והרחבה לבני אדם כלם כמו שאמרו "ואכלו אבינוני עמך ויתרם תאכל" / שמות כ"ג י"א / ; ושתוסיף הארץ תבואתה והתחזקה בעמדה שמיטה ; ומהם חנינה בעבדים ובעבדים - כלומר השמטת כספים... והשמטת עבדים.

ספר החנוך: מטרת המצוה לקבץ בלבנו ולצייר ציור חזק במחשבותינו ענין קדושת העולם כי שטת ימים עשה ה... וביום השביעי שבת... "הכתיב מנוחה על עצמו למען הסיר ועקור מרעיוניו דבר הקדמות אשר יאמינו הכופרים ובו יהרסו כל פנותיה. ובא חובה עלינו להוציא כל זמנינו יום יום ושנה שנה על דבר זה למנות סט שנים ולשבות בסביעות ובכך לא יפרד הענין לעולם מבין עינינו תמיד, והוא כענין שאנו מוביין שטת ימי השבוע כשטת ימי עבודה והשביעי יום מנוחה. ולכן צוה ה. להפקיר כל מה שתוציא הארץ בסנה זו מלבד הסביטה בה כדי שיזכור האדם, כי הארץ שמוציאה אליו הפרות בכל שנה לאו בכחה וסגולתה, כי יס לה אדון על אדוניה, וכשהוא חפץ הוא מצוה עליו להפקירם. ועוד יש תועלת בדבר לקנות בזה מדת הותרנות. כי אין נדיב כנותן בלי תקוה אל הגמול. ועוד יש תועלת אחר בזה, שיוסיף האדם רחוקו בהי' ית' כי המוצא עם לבבו לתת ולהפקיר לעולם כל גדולי קרקעותיו ונחלת אבותיו אחת לשבע שנים ומלומד בכך כל ימיו לא תחזק בו לעולם מדת הכלל ולא מדת הבטחון.

מה טעם הלכות שמטה לפי הנ"ל ומה ההבדל ביניהם?

ג. פסוק ה. רמ"י ידר"ח לא תקצר ד"ח את ספיה ; ד"ח לא תבצר. האם מותר לבעל הסדה לקצר את ספיה וליבצר את ענבי כרמו בשנת השמטה?

ג. מה קשה למפרשים בפסוקים הבאים?

1. לרמב"ן בה. ג. ד"ח סט שנים / עד "ועל דרך רבותינו / ומה בינו ובין ספורנו

2. לרמ"י " ו. " והיתה שבת הארץ,

3. " ט. " והעבדת שופר ועיין תרגום יונתן!

4. לרמב"ן " כ. " וכי תאמרו מה נאכל, עד "כדי שתספיק גם בשמטה גם ביובל"

ד. פסוק י. יובל הוא.

מה בין דס"י לרמב"ן בפרוש מלה זו? / קרא רמב"ן עד "ועל דרך האמת".

ה. פסוק י"ז רמ"י ד"ח ולא תונו איש את עמיתו.

זהו באורו של המושג חונאת. דברים: "המב"ח הלכות מכירה פרק י"ד הלכות י"ב-י"ד: כטס שהוניה במקח וממכר כן יס הוניה בדברים שנאמר ולא תונו איש את עמיתו ויראת מאלקיך אני ה. זה הוניה דברים כיצד? היה בעל תשובה, לא יאמר לו: זכור מעטין הראשונים. ואם היה בן גרים, לא יאמר לו: זכור מעטין אבותיך; היה גר ובא ללמד תורה לא יאמר לו: פה טאכל נבלות וטרפות יבוא וילמד תורה שנתנה מפי הגבורה? היו חללים ויסורים באים עליו או שהיה מקבר את בניו, לא יאמר לו כדרך שאמרו חבריו לאיוב: זכור נא מי הוא נקי אבד; היו חמרים מבקשין תבואה, לא יאמר להם: לכו אצל פלוני, והוא יודע שלא מכר תבואה מעולם; נטאלה טאלה על דבר חכמה, לא יאמר למי טאינו יודע חכמה: מה תסיב בדבר זה? או מה דעתך בדבר זה? וכן כל כיוצא בדברים הללו.

מניין לחז"ל שפסוקנו מדבר בחונת אה דברים ופסוק י"ד בהונאת ממון ולא להיפך?

ו. עבד עברי ל"ט - מ"ג.

1. מה הם הדינים ופרטי הדינים להגנת העבד העברי לפי הכתוב, לפי דברי חזל המובאים ברמ"י לכל הקטע וברמב"ן לפסוק מ.?
2. מה פרוש המלה "בפרך" בפסוק מ"ג לפי רמ"י וראב"ע ומה מכריח את רמ"י לפרש כך?